

Nr 192.

Av herr **Lindhagen**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 20 kap. 3 § lagen den 18 juni 1926 om delning av jord å landet.*

En verkligt aktuell fråga var åtminstone i Norrland under den första tiden av 1900-talet kraven ifrån torpare och egnahemsinnehavare över svårigheter för tillgodonjutande av skogsfång eller mulbete, som tillförsäkrats dem av huvudfastighetens ägare. Man klagade över de många besvärigheter, som från den tjänande fastighetens ägare upprestes. Ett icke ovanligt klagomål var också, att rättighetens tillgodonjutande omöjliggjorts genom uthuggning av den skog, som rimligen skulle stå till buds. Vi väckte mer än en gång motioner om missförhållandets avhjälpan. Men även i detta fall liksom i många andra nedtrampades småfolkets solklara materiella krav av den högre politikens formella betänkligheter.

Så kom 1926 års lag om delning av jord på landet. Denna medgav i 20 kap. 3 §, att utbrytning av slikt servitut utan sammanhang med skifte kan ske på yrkande av den tjänande fastighetens ägare, om det befinnes medföra nytta och kunna ske utan någons förfång. Någon motsvarande rättighet tillerkändes icke den berättigade fastighetens ägare, ehuru han, som sagt, plägade mest få kämpa med servituträttens vanskligheter. En utbrytning från denne senares sida medgavs »blott om det visats att servitutet äventyras». En sådan bevisning måste vanligen komma för sent d. v. s. sedan skogen redan är uthuggen. Under andra förhållanden blir bevisningen särdeles svår. Våra gamla krav på verklig hjälp avspisades således också av 1926 års jorddelningslag med en bestämmelse på papperet.

Synnerliga skäl tala därför nu, att särskilt den i regel fattigaste av samhället mest missgynnade parten tillägges en definitiv utbrytningsrätt.

Det enda hållbara skälet häremot kan vara, att det förefaller oegentligt, att ett avtal om servitut skulle kunna omedelbart brytas. Större missförhållanden upprätthållas emellertid av lagarna såsom heliga grundsatser. Kan emellertid, såsom äger rum, den starkare parten tillerkännas en sådan rätt under angivna förutsättningar, så bör det väl gå för sig att även giva den svagare en lika befogenhet.

Emellertid kunna betänkligheterna lösas på det sättet, att en viss tid bör förflyta från avtalets ingående, exempelvis 10 år, innan utbrytning kan ensidigt påkallas. Men då bör detta även gälla för båda kontrahenterna. Den i regel starkare parten bör icke få förbehållas ett privilegium att

tvinga den fattigare till en kapitalutbetalning på en tid, som icke passar honom och kan äventyra hans lilla utkomst.

På grund av vad sålunda anförts hemställas,

att riksdagen med anledning av propositionen nr 6 ville

1) ändra propositionens lagförslag i anslutning till den sakkunnige byråchefen Hamrins mening, som funnit övervägande skäl tala för att i allo likställa den härskande fastighetens ägare med den tjänande fastighetens i avseende å rätten att påkalla utbrytning av servitut utan sammanhang med skifte;

2) eventuellt besluta, att ett avtal om servitut ej må ensidigt brytas under ovan angivna förutsättningar, förrän 10 år förflutit från avtalets ingående.

Stockholm den 26 januari 1931.

Carl Lindhagen.